

**RUTH LANE, KARŞILAŞTIRMALI SİYASET SANATI,
ZEYNEL ABİDİN KILINÇ (ÇEV.),
KÜRE YAYINLARI, 3. BASIM, 2021, 200 s.**

Değerlendiren:

Furkan EMİROĞLU*

ORCID: 0000-0003-0945-8459

Öz: Bu çalışma Ruth Lane'in yazmış olduğu, Zeynel Abidin Kılınç tarafından dilimize çevrilmiş olan Karşılaştırmalı Siyaset Sanatı adlı eserin incelemesini içermektedir. Karşılaştırmalı Siyaset Sanatı, yazıldığı tarihe kadar gerçekleştirilen Karşılaştırmalı Siyaset disiplini dahilinde üretilen çalışmaları ana hatlarıyla incelemekte ve bu akımların birbirlerine yönelik getirdikleri eleştirileri farklı bölümler altında ele almaktadır. Bu metni kaleme almamızdaki temel motivasyon, eserin daha önce dilimizde Türkçe incelemesinin yapılmamış olmasıdır. Çalışmanın Karşılaştırmalı Siyaset disiplinine yönelik temel düzeyde bilgi edinmeyi amaçlayan ilgili araştırmacılar için faydalı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı Siyaset, Karşılaştırmalı Yöntem, Metodoloji.

* Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, femiroglu@cumhuriyet.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.53662/esamdergisi.1438764>

**Kitap İnceleme
Book Review**

Geliş Tarihi: 17/02/2024
Kabul Tarihi: 02/10/2024

Atrif / Cite as: Emiroğlu, F. (2024). Ruth Lane, Karşılaştırmalı Siyaset Sanatı, Zeynel Abidin Kılınç (Çev.), Küre Yayınları, 3. Basım, 2021, 200 s., *ESAM Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (2), 252-256.

RUTH LANE, KARŞILAŞTIRMALI SİYASET SANATI, ZEYNEL ABİDİN KILINÇ (ÇEV.), KÜRE YAYINLARI, 3. BASIM, 2021, 200 s.

Amerikan Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Siyaset dersleri veren Ruth Lane'in kaleme aldığı *The Art of Comparative Politics* adlı eser Türk siyaset bilimci Prof. Dr. Zeynel Abidin Kılınç tarafından dilimize kazandırılmıştır. İncelenecek bu eser altı ana bölümden oluşmaktadır. Çalışma bu bölümler etrafında ilgili disipline yönelik genel bir çerçeve sunmayı amaçlamıştır.

Ruth Lane, *Karşılaştırmalı Siyaset Sanatı* adlı bu eserinde on dokuzuncu yüzyılın sonlarından itibaren birey, toplum ve devlet ölçeğinde gerçekleşen dönüşümleri mukayeseli olarak değerlendirmektedir. Yazar, Karşılaştırmalı Siyaset alt disiplini ile ilgilenen araştırmacılar için "farkına varmayı öğrenme" hususunun altını çizmiştir (s. 10). Eserin önsözünde yer alan bu öneri ile Lane, girift olayların izinin nasıl sürülebileceği hususunda fikir vermektedir. Ayrıca yazar, ilgili alandaki fikrî gelenekleri, çeşitli yöntemlerle oluşturulmuş çalışmaları, bu çalışmaların birbirlerine yönelttikleri tenkitleri okuyucuya sunmuştur. Böylece eser, önceki çalışmaların güçlü ve yetersiz yanlarını, birbirlerine yönelttikleri tenkitleri okuyucuya aktarmıştır. Ayrıca araştırmacıların Karşılaştırmalı Siyaset alanında yürütecekleri çalışmalarda muhtemel metodolojik hatalara düşmemeleri konusunda yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Lane bu eserinde Karşılaştırmalı Siyaset'in yıllar içerisinde nasıl bir dönüşüm geçirdiğini, siyaset biliminin diğer alt bilim dallarından nasıl farklılaştığını kapsamlı bir biçimde okuyucuya sunmuştur. Disiplinin ortaya çıktığı ilk zamanlardan günümüze kadar hangi akımların muteber kabul edildiği, disiplinin dönüşümü ve diğer disiplinlerin tesiri meseleleri eser vasıtasıyla okuyucuya aktarılmıştır. Kitabın Karşılaştırmalı Siyaset yaklaşımlarına nüfuz etmek, onların inceledikleri aktörleri ve kullandıkları yöntemleri öğrenmek amacıyla ilgili yazında değerli bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Yönetim, kurumlar, halklar, mevcut durum ve idealler çalışmada incelenen unsurlardır.

Karşılaştırmalı Siyaset'in davranışları ve kurumları kapsayan 'evren' hâlinde, bu evreni çözümlmeyi ve ona tesir etmeyi hedefleyen disiplin hâline geçişi eserde ele alınmıştır. Dayanıklı ve test edilebilir olması, kendi deneyimlerinden beslenmesi ile bu disiplinin sanata dönüştüğü Lane tarafından vurgulanmıştır. Diğer disiplinlerle mukayese edildiğinde Karşılaştırmalı Siyaset'in dinamik ve nicel analizler için elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Devrimler, kalkışmalar, darbeler, rejim değişiklikleri, seçim dönemleri, tüm bunların iç ve dış siyasete etkilerinin incelenebilmesi ve çeşitli değişkenler etrafında karşılaştırılabilmesi bu disiplini kıymetli hâle getirmektedir.

Eserin birinci bölümünde çeşitli akımlar ve süreçler ile bunlara yönelik eleştirel sorular ele alınmış, belirli yöntemler etrafında sistematik araştırmaların nasıl sürdürülebileceği değerlendirilmiştir. Disiplinin tarihsel gelişimi okuyucuya sunulmuş, kökeninin klasik alanda Aristoteles ve öncesine kadar uzandığının altı çizilmiştir. Kadim bir yöntem olarak kabul edilen karşılaştırmanın görüldüğü ilk metinlerde anayasaların sınıflandırıldığı, siyasal sistemler arasındaki benzerlikler ve farklılıkların gösterildiği belirtilmektedir (s. 16).

Yazar ikinci bölümde davranışçılık ekolünü ele almıştır. Eserde belirtildiği üzere bu ekolde, bireyin siyasal davranışlarının eylemlere etkisi nicel yöntemler etrafında değerlendirilmektedir. Diğer ekollerin hâkim olduğu dönemlerde dahi etkisini sürdüren bu yaklaşım, Karşılaştırmalı Siyaset disiplninde büyük etki bırakmıştır. Nicel verileri toplayan ve ilgili araştırmacıların istifadesine hazır hale getiren bu yaklaşım, uyguladığı yöntemde bireyin tercihlerini sebep olarak tayin etmektedir. Bu yöntem, insanın siyasal olmasının yanında toplumsal olduğunu da iddia etmektedir. Aynı bölümde yer alan kurumsalcı yaklaşım sistem ve devlet merkezli bakış açılarını içermekte olup davranışçı okula yönelik eleştiriler getirmektedir. Eserin ilerleyen bölümlerinde bu eleştirilere daha kapsamlı yer verilmiştir.

Eserin üçüncü bölümünde gelişmeci akım değerlendirilmiştir. Gelişmeci akımın davranışçı akımla kıyaslandığında daha az nicel olduğu belirtilmiştir. Gelişmeci akımın kapsamının yalnızca iktisadi etkenlerle ve toplumla sınırlandırılmadığı ifade edilmiştir. Ancak ilgili akımın kapsayıcılık ilkesi hedeflenen başarıyı sağlayamamış, dolayısıyla bu akım zamanla geçerliliğini yitirmiştir (s. 30). Ayrıca eserin bu bölümünde gelişmeci akımı örtük emperyalizmle bağdaştıran bağımlılık teorisine yer verilmiştir. Bağımlılık teorisi, toplumsal meselelerde devletin belirleyici rolüne işaret etmiş, dünya sistemleri teorisine kapı aralamıştır (s. 99). Bu eleştirel teörinin karşılaştırmalı siyaset disiplnine sunduğu katkılar çeşitli eserler üzerinden okuyucuyla paylaşılmıştır.

Lane dördüncü bölümde devleti gündeme getirmiştir. Davranışsal devrim ile birlikte göz ardı edilmeye başlanan devlet aktörünün siyasal çözümlerlerdeki kritik rolünü gündeme getiren çalışmalara bu bölümde yer verilmiştir. Yazar bu bölümde devlet-vatandaş ilişkisini, devletin yapısal uygulamalardaki belirleyiciliğini ve kriz çözümündeki rolünü ele almıştır. Devletin bu geri getirilişinin sistem teorilerini ve toplumsal temelli ampirik teknikleri benimseyenlerce ihmal edilen siyasal faktörlerin yeniden dikkate alınmasını sağladığı Lane tarafından belirtilmiştir (s. 132). Bu yönelim neticesinde devletin sahip olduğu kapsamlı ilişkilerin idrak edilmesi Karşılaştırmalı Siyaset çalışmalarına katkı sağlamıştır. Bununla beraber devlete yönelik yapıbozumcu yaklaşım da bu bölümde değerlendirilmiştir.

Eserin beşinci bölümünde köylüler üzerinden toplum-devlet ilişkilerini inceleyen araştırmalar ve yeni kurumsalcılık akımını benimseyen çalışmalar ele alınmıştır. Yeni kurumsalcılık akımı, bireylerin belli kurumsal fırsatlar ve tehditlerle karşılaştığında, irtibatla oldukları kurumlara yönelik tercihlerini değiştirebilecekleri savını öne sürmektedir. Yeni kurumsalcılık akımının, incelediğimiz bu eserin önceki bölümlerinde ele alınan bireyci, davranışçı, gelişmeci ve devlete dönüş yaklaşımlarının ön kabulleri, genellemeleri karşısında eleştirel bir tutuma sahip olduğu anlaşılmaktadır (s. 134).

Kitabın son bölümünde ise yazar, odaklanılan Karşılaştırmalı Siyaset disiplininin doğası üzerine kesin hükümlerde bulunmayıp onun mevcut kuramlarını mercek altına almıştır. Yeni kuramların üretilmesine yönelik fikir veren bu bölümde oligarşi yasası, politik ekonomi yaklaşımı, ampirik izlenim, grand-teorilerin güvenilirliği ve teorilerin oluşturulmasında dikkate alınması gereken hususlar ele alınmıştır.

Ele aldığı düşünce ve akımlarının aralarındaki kritikleri inceleme olanağı sunan bu çalışmanın Karşılaştırmalı Siyaset yazınında kıymetli bir karşılık bulduğu anlaşılmaktadır. Alanın giriş düzeyinde literatür bilgisine ulaşmak ve nitelikli mukayeseli çalışmaların farkında olmak gibi açılardan Lane'in bu eserin ilgili araştırmacılar için faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca eserde farklı yaklaşım ve yöntemlerin karşılıklı eleştirilerinin, mantıksal açıdan tutarsız ve yetersiz yanlarının gösterilmesi okuyucu için verimli bir muhakeme zemini sağlamaktadır. Bu tartışmalar, mercek altına alınan kuramların tek başına yeterli olmadıklarını göstermekte, araştırmacının bilimsel faaliyet esnasında birden fazla yaklaşımı dikkate alması gerektiğine işaret etmektedir.

Ruth Lane tarafından 1997 yılında kaleme alınan, çevirileri birden fazla kez yayınlanan bu kapsamlı eser, ilgili yazında temel bir çalışma olarak kabul edilmektedir. Yazıldığı tarihe kadarki süreç içerisinde Karşılaştırmalı Siyaset alt disiplini kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların anlaşılması açısından önemli role sahip görülmektedir. Ancak ilgili disiplindeki yeni yönelimlerin ve araştırma konularının kapsamlı bir biçimde değerlendirileceği yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu belirtilmelidir. Bu alt disiplindeki güncel tartışmaların, kavramların ve kurumların, yaygın olarak benimsenen yöntemlerin neler olduğunun keşfi böylece mümkün olacaktır. Karşılaştırma yönteminin sunduğu disiplinler arası düşünme ve üretme imkânları üzerine tahlillerin gerçekleştirilmesi, gelecek vadeden çalışma alanları üzerine yoğunlaşması Karşılaştırmalı Siyaset çalışmalarına ivme kazandıracaktır.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız

Yazarların Katkısı

Bu çalışmada yer alan tüm başlıklar tek yazara aittir.

ıkar atışması

Yazar çıkar atışması bildirmemiştir.

Finansal Destek

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
